5 BANI EXEMPLARUL.—ANUL XXXIV.— N-rul 236 **Ediția de dimineață** VINERI 26 (8) AUGUST 1916

ABONAMENTE
ROMÂNIA: Lei 4.65 | 3 luni | 9.15 | 6 luni | 18.— | Un an
STRĂINĂTATE: Lei 10.— | 20.— | 40.—

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ STIRI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ
TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
Redacția și Administrația: București, str. Brezoianu, 11

Directori: VIRGIL N. DĂRĂSCU și STELIAN POPESCU

Ziarul „UNIVERSUL"
Onor Biblioteca Centrală
IAȘI
Gr.

BIBLIOTECA UNIVERSITĂȚII IAȘI

ORAȘUL ORȘOVA OCUPAT

Lupte violente la Turtucaia

Armele „tigrilor" maghiari

Acuma începe să se arate, în ce fel trebuia înțeleasă amenințarea grofului de la Budapesta, că dacă ungurii vor fi atacați în Ardeal, ei se vor preface din oameni în tigri. Lumea își închipuia, că această fanfaronadă avea să însemneze îndîrjirea extremă pe care vitejii maghiari își propuneau s'o opună, ca să nu li se smulgă din ghiare prada pe care, după vicisitudini de atâtea secole, și-o credeau însfîrșit, de la era dualismului încoace (1867), pe deplin și pentru totdeauna asigurată. Această interpretare însă, s'a dovedit, din primele zile ale războiului nostru, greșită.

Groful maghiar ne punea în vedere apariția și bîntuirea „tigrilor" în *Carpați*. In Carpați însă, numai tigri n'au întîmpinat vînătorii noștri neînfricoșați. Dar iată-i că vor să apară acuma în văi, în podișul Ardealului românesc.

Cum însă? Ce fel de *tigri* sunt aceștia?... *Oameni*, în tot cazul nu sunt, nu pot fi aceia, despre cari comunicatul 8 al marelui nostru cartier general spune, cu acel calm imperturbabil ce un luptător leal păstrează în fața svîrcolirilor de orice fel ale unui adversar căruia i se știe, și îi este, superior în toate privințele: „Trupele inamice din valea superioară a Mureșului au întrebuințat gloanțe *dum-dum*".

Atît. O constatare. Concluzii, comentarii, rămîn în seama acelora, cari vor putea să admire acuma vitejia lăudată a maghiarilor-tigri, în tot înțelesul și întreaga ei splendoare.

Intrebuințarea de arme neîngăduite, repudiate și de stipulațiunile internaționale privitoare la legile războiului, și de lealitatea *omenească* în orice luptă dreaptă, — prin aceasta inamicii noștri își îndeplinesc amenințarea — nu e vorba noastră ci a însuși grofului maghiar,—de a se preface din oameni în fiare sălbatice.

Gloanțele dum-dum, după cum se știe, nu au alt scop și alt efect, decît de a face mai dureroase rănile pricinuite de proiectilele a căror menire nu trebue să fie alta, de cît scoaterea din luptă a inamicului. Ele se întrebuințează, ca mijloc de înfricoșare,—și nici chiar acest lucru nu mai e admis astăzi, —împotriva triburilor sălbatice. Dar cum își închipuiesc maghiarii-tigri că vor înfricoșa, cu acest chip sau cu oricare altul, pe osteanul român? — E o barbarie pe cît de abjectă, pe atît de inutilă. Se va cresta la război, și se va merge înainte.

Iar dacă tigrii din pustiurile Africei ar putea să știe despre isprăvile pretinșilor lor confrați maghiari din văile ardelene—le-ar fi rușine.

h.

DOUA REGINE

REGINA ELISABETA

M. S. REGINA MARIA

M. S. Regina Maria a luat inițiativa înființărei automobilelor sanitare pentru transportarea grabnică a eroilor căzuți pe cîmpul de onoare.

Inițiativa aceasta a grațioasei noastre Suverane e mai presus de orice laudă, căci oricît s'ar face și tot n'ar fi prea mult pentru salvarea atîtor vieți scumpe.

Nu ne îndoim deci că toată suflarea românească se va grăbi să ajute opera aceasta patriotică și e îmbucurător că s'a și subscris aproape un milion, și aceasta numai într'un cerc restrîns de patrioți.

Inaltele calități ale Reginei Maria au fost apreciate de poporul român încă în timpul campaniei din 1913. Cine nu-și aduce aminte cu cîtă bărbăție n'a vizitat Suverana, pe atunci Principesă Moștenitoare, baracele de holerici, de pe țărmurile Dunărei, expunîndu-și viața spre a duce un cuvînt de mîngîiere bravilor soldați cari luptaseră pentru reîntronarea păcei în Balcanii însîngerați.

Regina Maria e dotată cu un suflet mare. Nu odată M. Sa a dat dovezi că e românca adevărată și că nutrește aceleași simțiminte și nobile aspirațiuni ca și întregul popor românesc.

Și în aceste momente de eroism, de jertfe și abnegație, o datorie de pietate și recunoștință ne îndeamnă să ne îndreptăm gîndul și către Aceea care odihnește în cripta mînăstirei dela Curtea-de-Argeș și căreia marea generație de la 1877—78 i-a dat frumosul titlu de *Mama răniților*, titlu pe care defuncta Regină l-a purtat cu mîndrie, socotindu-l ca cea mai prețioasă podoabă a Coroanei sale regești.

Trăim în aceleași vremuri de glorie ca și în 1877.

Devenită independentă, România, după un popas de patru decenii, întrebuințate cu atît spor, își ia sborul înainte croindu-și un drum nou, cu prețul sîngelui bravilor săi ostași, pentru realizarea sfintelor ei aspirațiuni.

Din această luptă gigantică va răsări o Românie mai mare, mai prosperă, mai strălucitoare.

Regina Maria va fi prima Regină a României Mari, după cum Regina Elisabeta a fost prima Regină a României libere și independente.

Mestugean

La lucru

Un singur cuvînt: *Mobilizare!* Și totul se mișcă în orașe, la sate, pe cîmpii, prin munți, pretutindeni unde se află suflare românească.

Se adună voinicii, conștienți de simțimîntul datoriei; ei cari erau nerăbdători, tremurau de necaz că nu pot da un moment mai de vreme piept cu dușmanii României.

Așteptarea nu e nici odată lungă, cînd întârzierea este dictată de înțelepciune. — Numai bună chibzuință și înțelepciune a fost până azi; tot astfel va fi și de aci înainte.

Țara întreagă s'a transformat într'o uzină enormă, în care se lucrează la reîntregirea pământului românesc, distrugându-se lanțurile ungurești cu cari stau încătușați de secole frații noștri,

Vrășmașii vecini sapă de mult și groapa țărișoarei noastre, iar acum Zeppelinurile ce ne-au trimes fac mereu gropi în diferite părți ale orașelor.

V. N. D.

Eravil noștri!

Eram siguri, înainte chiar de a isbucni războiul, că oștirea noastră e bravă.

Acum însă, după intrarea noastră triumfală în Transilvania și eroismul bravilor noștri la Turtucaia, putem spune cu mîndrie legitimă că soldatul român e cel mai brav dintre bravi.

Cum au luptat și luptă în Ardeal?

O mărturisesc munții Carpați peste cari au trecut cu iuteala vîntului, ca șoimi.

Cum au luptat și luptă la Turtucaia?

O mărturisește ecoul bravurei lor, sosit pînă la noi.

Au luptat trei zile și trei nopți neîntrerupt, în potriva unui vrăjmaș de trei ori mai puternic ce ne-a putut surprinde. Și au luptat ca niște lei.

La un moment dat au cerut voe de la șefii lor să se descalțe și atunci s'au pus pe lucru, voinicește.

Și au luptat cum știe să lupte românul, cu nădejde. Ofițeri și soldații ne-au dat o pildă de bravură unică în istoria războaielor.

Dar războaiele nu pot avea numai triumfuri.

Războaiele cele mai fericite au avut clipele lor de șovăire în luptă.

Insuși marele Napoleon I, în timpul lui de glorie ,a avut ceasuri de înfrîngere, ca apoi să fie iar victorios.

Căderea Turtucaei nu e de cît o etapă de șovăire în mersul nostru triumfal de mâine.

Mîine, nu mai departe, vom avea revanșa. Cu brava noastră oștire și cu comandamentul ei, nu se poate să nu fim triumfători.

Victoria finală va suna cu siguranță pentru România.

Pînă atunci, plini de încredere în oștirea noastră, să strigăm:

Trăiască armata română!

SALUT RANIȚILOR

Capitala, în primul loc partea dinspre Obor, a întâmpinat eri cu dulcețe și dragoste pe răniții veniți de la Turtucaia.

Cei mai mulți sunt răniți la mîini și picioare, și ușor răniți, iar puțini la cap, și mai ușor încă.

Ei au fost duși la spitale spre a fi îngrijiți și cea mai mare parte dintre ei, aproape toți, vor fi complet vindecați în cîteva zile.

Am căutat înadins să observ, pe cît mi-a fost cu putință, expresia feței bravilor răniți: liniște bărbătească și mulțămirea că și-au făcut datoria către Patrie, atîta am putut ceti.

Nici un semn de durere ori de neliniște; par'că se întorceau de la munca cîmpului ori de la atelier.

Bravi soldați!

lp.

Cum au anunțat austriacii înfrângerea lor din Carpați

ROMA 22. — (Întârziată). O notă austriacă comunicată presei Imperiilor Centrale ca și a țărilor neutrale spune: Față de năvălirea neașteptată și mișelească a noului dușman de la sud (România), trupele noastre, cu mult inferioare ca număr, au fost silite să se retragă.

Suntem încredințați că România, tot așa ca și Italienii, vor căuta să exploateze retragerea noastră strategică, lăudindu-se că au cucerit pozițiunile pe cari noi le-am părăsit, ne mai fiindu-ne de nici un folos, și căutând să prezinte ca o victorie ceeace n'a fost decât o evacuare strategică.

Ziarele italiene observă că stăruind în sistemul lor preferat de a evacua mereu pozițiunile ocupate, ungurii se vor trezi într'o zi așediați la Budapesta iar austriacii la Viena. (A. T. I.)

APEL

Din partea societății „LIMANUL"

către doamnele soții și fiicele majore ale ofițerilor din activitate, rezervă și retragere

Țara ne-a chemat la cea mai înaltă și sfîntă a noastră datorie.

Dacă vitejii noștri osteni, siguri de izbîndă, duc cu ei faima strămoșească, sburînd dincolo de hotare, — trebue să ne gîndim că și noi avem o datorie de împlinit: datoria de a îngriji și de familiile ostașilor mobilizați, rămase lipsite de sprijinul moral și material al celor plecați pe cîmpul de onoare.

Doamnelor și domnișoarelor,

Societatea „Limanul", recunoscută ca persoană juridică, conform legei sale, în timp de război, federează cu casa de sprijin „Familia Luptătorilor".

Ca vrednice române, cred că veți da cele dinți dovada patriotismului domniilor-voastre, răspunzînd chemărei noastre într'un număr cît de mare, pentru a vi se încredința însărcinări din partea „Familiei Luptătorilor"

Vă rugăm cu inzistență să binevoiți a lua parte la întrunirea ce va avea loc în ziua de 25 August a. c., Joi, ora 3 p. m. în localul Casei Militare, din strada Cobălcescu n-rul 28

Dezastrul german în Colonii

Comunicat oficial

Londra, 22. — **Dar-Es-Salaam, fosta capitală a Africei de est germană, s'a predat azi dimineață la 9. Orașul este ocupat acum de forțele noastre navale și de trupe.**

Această importantă victorie, înseamnă sfîrșitul coloniilor germane. (A. T. E.)

Marele cartier general

Comunicat oficial No. 10

Din 24 August 1916, ora 7 dim.

Frontul de Nord și Nord-Vest

S'au ocupat localitățile Ditrow (Gyorgyoditro) și Orșova, unde s'au luat 7 tunuri, mitraliere, proiectoare și mari depozite de hrană.

Frontul de Sud

Trupele inamice, primind mari întăriri și mai cu seamă multă artilerie de calibru mare, continuă a ataca cu mare violență Turtucaia, a cărei garnizonă contraatacă mereu.

Pierderile sunt serioase de ambele părți.

Ungurii sunt de vină

că Romînia a intrat în actiune

Roma, 23.— „Lombardia" află din Berna că presa elvețiană relevează marea frământare produsă în Germania de gestul neașteptat al României.

„Neue Zuricher Zeitung" scrie: Ziarele recunosc că eșecul diplomației germane la București e și mai grav de cât fiascul principelui de Bulow la Roma.

Mai multe ziare, printre care „Koelnische Volkszeitung" și „Arbeiter Zeitung", nu-și ascund ciuda împotriva Ungariei, care, prin intransigența sa, a zădărnicit orice posibilitate de înțelegere între România și Austria.

„Arbeiter Zeitung" scrie: Germania nu prea a avut noroc cu aliații sale. Austria ne-a adus dușmănia Italiei, iar Ungaria ne-a dăruit războiul cu România.

„Neue Zuricher Zeitung" servă că aceste plângeri, cari au primit pecetea cenzurei, nu sunt expresia unui sentiment izolat, ci oglindesc, în general vederile cercurilor politice din capitala Germaniei. (A. T. I.)

Fapte

demne de imitat

D. N. Dumitrescu-Câmpina, proprietar, str. Maria Rosetti 18, a pus la dispoziția ministerului de război pentru nevoile armatei următoarele:

1) Lei 20.000 (douăzeci mii lei) numerariu, pentru soc. *Crucea Roșie*.

2) Două automobile închise marca „Darac" bune pentru serviciul sanitar la transportul răniților.

3) Imobilul din Sinaia, hotel *Regina* cu 26 camere și o sală mare, complet mobilate, precum și imobilul din Câmpina cu 40 încăperi, pentru serviciul sanitar sau pentru nevoile „Crucei Roșii", atîta timp cît va ține războiul.

Asemenea fapte vorbesc singure și sunt vrednice de toată lauda.

Telegrama d lui Venizelos

către d. prim-ministru Brătianu

D. Venizelos, cunoscutul om de stat grec a adresat d-lui prim-ministru Brătianu următoarea telegramă:

„Binevoiți a primi felicitările mele cele mai călduroase precum și urările cele mai sincere pe cari le fac pentru realizarea completă a aspirațiunilor voastre naționale.

Venizelos"

Nu risipiți apa. Stingeți luminile la orele 9 seara.

Scene din război

Zeppelinul și rața.-Țiganul și „unguroaicele" lui

Războiul, ori cîte neajunsuri ar avea, ori cîte dureri ar aduce pe urma-i, are și părțile sale glumețe.

Imi voi propune ca de astă dată în această rubrică în care am înregistrat fapte de o mărețe emoționată, să redau două episoade glumețe cu cari cred să pot descreți o clipă fruntile înnourate de asprimea războiului.

Primul zeppelin teuton ce ne-a vizitat acum cîteva zile, ca mosafir nepofitit, și-a început isprăvile aruncînd cîteva bombe pe ici, pe colea.

Ce ispravă au făcut aceste bombe? Se știe: parte din ele n'au explodat, iar cele cari și-au produs efectul n'au putut de cît să ne stîrnească risul și compătimirea pentru pagubele produse.

Una din acele bombe, cu cari vrăjmașii se încearcă să ne intimideze și cu cari n'au reușit de cît să sperie poate cîteva femei și copii

Cu repeziciunea cu care a fost azvîrlită acea bombă în acea curte, a produs o gaură mare în sol, iar firimiturile de pământ ce au fost proiectate la o mare distanță au atins o biată rață ce dormea nepăsătoare de atacurile inamice, și-a ucis-o.

A doua zi s'a găsit zăcînd, la o oarecare distanță de bomba inamică, biata rață, cu pintecele și labele în sus, ca un suprem blestem pentru mizerabilul zeppelin care i-a cauzat moartea.

Ori cîtă supărare a pricinuit celor din casă moartea acestei păsări nevinovate, ei nu și-au putut opri risul pentru isprava pricinuită de implacabilul avion teuton.

Iar vecinii, cari au venit să admire efectele... dezastroase (!) ale zeppelinului, au împărtășit veselia familiei — văzînd pentru ce rezultate chelțuește Statul german atîta energie și atîți bani.

Biata, rață, are și ea partea ei de glorie în isprăvile zeppelinelor nemțești, iar istoria va pomeni de ea ca și de gîștele din Capitol.

*

Un alt episod nostim s'a petrecut în gara de Nord, cînd cu plecarea unui regiment de infanterie pe cîmpul de luptă.

Un soldat țigan, voinic și el ca și tovarășoi săi, pleca pe cîmpul de luptă cu nădejdea că-și va face datoria către țară.

Țiganul soldat n'a avut nici o clipă de șovăială, din momentul cînd a îmbrăcat haina ostășească și pînă cînd sună ceasul plecărei. Inima sa era de bronz în fața datoriei, după cum era bronzat și chipul său.

Dar în ora aceea s'au arătat la poarta cazărmei trei femei: nevasta țiganului, purtînd în brațe doi copii, —copiii lui— și două surorale sale, cari i-au tulburat liniștea și curajul cu plînsetele lor.

Și-a îmbrățișat bietul țigan copiii,și-a îmbrățișat nevasta și surorile, și-a luat iarăși ziua bună de la țigance dar ele nu-i dedeau ghes, nu voiau să mai plece.

Și l'au urmat cu încăpățînare tot drumul, de la cazarmă pînă la gară cu stăruința cu care urmăresc țigancile pe un trecător, cînd e vorba să-i stoarcă un ologan, și l'au însoțit pe bietul om tot drumul cu bocetele lor.

Soldatul nostru stetea toț drumul cu capul în jos, umilit, rușinat în fața celorlalți tovarăși, de cele trei trei țigance ce îl însoțeau plîngînd pe toate tonurile și de danciugii lui cari își asociau plînsul cu al celorlalte țigance.

Au ajuns în fine soldații în gara de Nord, așteptînd să fie îmbarcați.

Femeile se țineau scai după soldatul țigan. In zadar le spunea acesta, ba pe țigănește, ba pe românește:

— Mă faceți, mo, de risi! Duceți-vă la dracu; nu pricepeți?

Totul era în zadar, țigancile nu-l lăsau o clipă, și îl mîngîiau, și plîngeau, și se văicăreau par'că duceau mortul la groapă.

Tocmai în acel moment trecu pe acolo d. Niculescu-Dorobanțu, prefectul de Ilfov, îmbrăcat în noua sa uniformă de colonel.

Văzîndu-l, țiganul crezu că a găsit mijlocul să scape de țiganca lui. El se așează în fața d-lui Dorobanțu în poziția reglementară, duse mîna la viziera bonetului și reclamă:

— Să trăiți d-le colonel, vă rog scăpați-mă de „unguroaicele" astea care nu mă lasă să mă duc la bătălie.

Cei de față s'au pus pe un ris de nedescris în fața acestei scene, iar d. Niculescu-Dorobanțu și-a făcut pomană să scape pe bietul soldat de cele trei femei cari se țineau de dînsul ca boala de un om sănătos.

Emil Nicolau

O demonstrație

pentru România la Budapesta

ROMA 22. — Se telegrafiază din Haga: După știri controlate, din Viena, se află că la Budapesta ar fi avut loc o demonstrație de simpatie pentru România, îndată ce s'a aflat de declarația războiului. Demonstranții au fost prinși și vor fi urmăriți ca trădători.

(A. T. I.)